

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНСТРУМЕНТАМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

ГРЕБЕНЬ С.Є.

*кандидат наук з державного управління,
заступник директора департаменту – начальник відділу,
Державна аудиторська служба України, м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0432-9132>*

Прагнення України до інтеграції у світовий економічний простір нагально вимагає проведення реформ у сфері державного управління, зокрема, одного з дієвих його інструментів – державного фінансового контролю. На цьому шляху актуальності набуває питання адаптації передового світового досвіду до створення нової моделі системи фінансового контролю в Україні, в тому числі щодо контролю за діяльністю закладів вищої освіти.

У більшості країн ефективність системи державного фінансового контролю забезпечує вищий орган контролю фінансів (ВОКДФ), що є незалежним за статусом.

Поряд з цим виділяють дві основні моделі системи ВОКДФ [1], а саме:

англосаксонська модель (США, Великобританія, Канада, Австралія, Ізраїль, Малайзія, Таїланд та інші), якій притаманна домінування монократичної структури.

За цією системою державний фінансовий контроль здійснюють створені ієрархічно організовані структури під керівництвом президента чи генерального аудитора, які обираються прямими виборами або призначаються шляхом узгодження законодавчим органом та вищою посадовою особою виконавчої влади. Зокрема у Великобританії такий контроль здійснює Національне контрольно-ревізійне управління, яке є урядовим органом і функціонує відповідно до Закону про фінансовий контроль. Сферою його діяльності є контроль за усіма урядовими установами та державними органами, через які проходить більше 60% витрат, і державними корпораціями; континентальна модель (Німеччина, Франція, Італія та інші європейські держави), яка передбачає покладання контрольних функцій на утворені вищими органами влади рахункові палати, що є незалежними у внутрішніх та зовнішніх питаннях їх діяльності. Поряд з цим функціонують інші установи, які здійснюють контроль за бюджетом.

Зокрема, у Німеччині податкову перевірку підприємств і оподаткування іноземних капіталовкладень здійснює Федеральне відомство з фінансів, поточний контроль за бюджетом - Федеральна контрольно-ревізійна служба. Поряд з цим, вищим незалежним колегіальним органом державного фінансового контролю є Федеральна рахункова палата Німеччини, яка контролює усі федеральні підприємства, страхові установи, приватні підприємства з 50-відсотковою участю витрат держави, а також усі інші організації і підприємства, якщо вони розпоряджаються державними коштами або захищені гарантійними зобов'язаннями держави.

Заслуговує на увагу досвід Ірландії, де незалежним органом державного аудиту, правові засади організації якого визначені в Конституції, є Управління Генерального контролера-аудитора. Місія Управління – проводити незалежне дослідження і звітувати парламенту з питань законності та ефективності використання державних фондів і ресурсів, а також правильності обліку державної власності. При цьому Управління не має повноважень вживати до об'єктів аудиту адміністративні заходи впливу за невиконання законних умов. Про випадки виявлених порушень Управління повідомляє відповідні вищі органи влади. Об'єкти аудиту (крім органів влади) оплачують аудиторські послуги Управління відповідно до виставлених ним рахунків. Витрати на аудит органів влади компенсуються за рахунок коштів державного бюджету [1].

Отже, незважаючи на різноманітність моделей організації системи державного фінансового контролю є спільні риси. Зокрема, незалежність ВОДФК, яке забезпечує об'єктивність та ефективність контрольних процедур.

По-друге, незважаючи на національну специфіку країн з урахуванням їх історичного і економічного розвитку усі моделі мають єдині завдання і загальні принципи роботи органів контролю, в тому числі щодо наявної методології та стандартів. Недвозначну роль відіграє налагоджена система кадрового забезпечення та його мотивація.

Таким чином, для побудови нової моделі державного фінансового контролю в Україні потрібно докорінно змінити систему його організації через законодавче визначення єдиного вищого органу фінансового контролю, який би визначав завдання, методи та показники ефективності від виконання покладених функцій на інші органи, що забезпечують державний фінансовий контроль у всіх аспектах суспільного життя для уникнення дублювання функцій, та здійснював оцінку їх діяльності.

Одночасно з вказаними змінами потребує змін і законодавче поле, що визначає коло актів з регулювання державного фінансового контролю та забезпечення його методологією, зокрема у сфері вищої освіти.

В сучасних умовах вища освіта в Україні також перебуває в процесі реформування, яке стосується ліцензування, акредитації, оцінювання результатів наукової діяльності та фінансування закладів вищої освіти. Незважаючи на вагомість наукових доробків вчених, які приділяли увагу цьому питанню, механізм державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю досліджений недостатньо глибоко.

Результати попередніх досліджень показали, що існує тісний зв'язок між виконанням вимог до ліцензування та акредитації, в тому числі й щодо результатів наукової діяльності, та рівнем навчання студентів, тобто ефективністю витрачених державою коштів на їх підготовку.

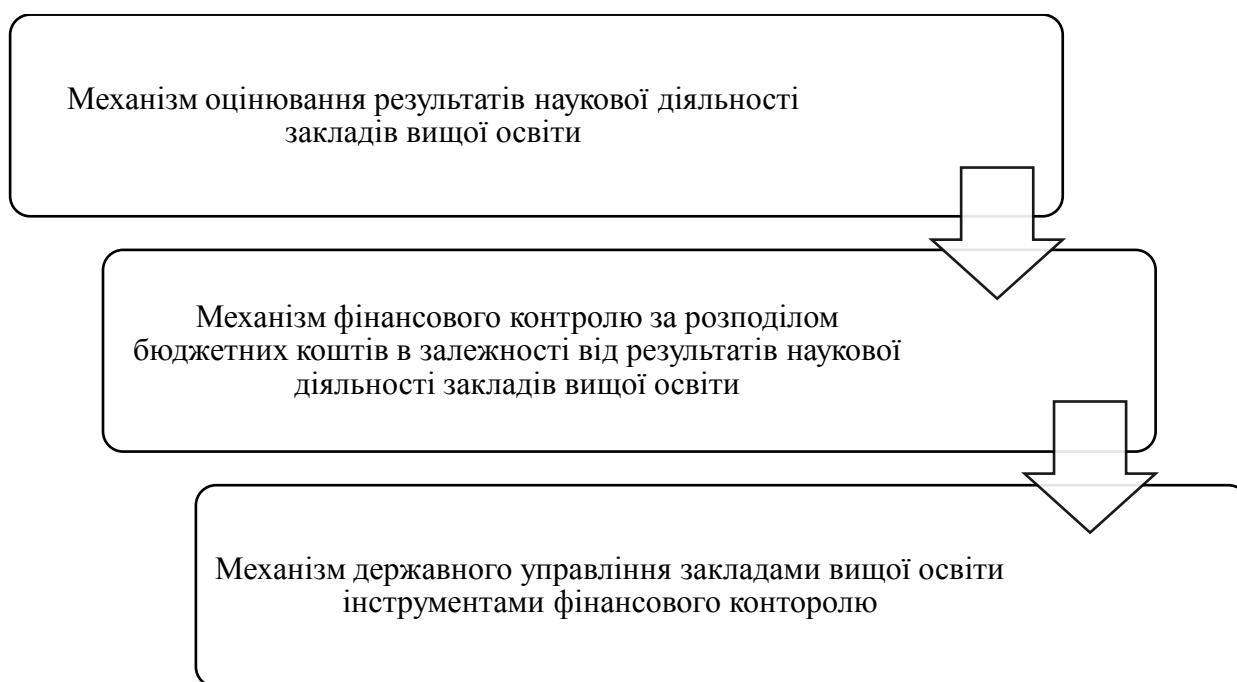
Вирішення зазначеної проблеми можливе за умови розробки механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю.

На основі проведених досліджень пропонуємо концептуальний підхід до удосконалення механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю.

Зокрема, під поняттям «механізм державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю» слід розуміти систему заходів та методів державного управління фінансуванням діяльності закладів вищої освіти.

Механізм державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю повинен в себе включати такі складові, як:

- механізм оцінювання наукової діяльності закладів вищої освіти;
- механізм IT-аудиту підстав для формування державного замовлення на підготовку студентів закладами вищої освіти;
- механізм фінансового контролю за розподілом бюджетних коштів в залежності від результатів наукової діяльності закладу вищої освіти (рис. 1).

Рис. 1. Основні етапи реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю

Джерело: розроблено автором

Кожен із механізмів, зазначених на рис. 1, з одного боку, взаємопов'язаний з іншими, а з іншого, - є окремим механізмом державного управління діяльністю закладів вищої освіти.

Механізм державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю повинен враховувати такі основні елементи, як: мета, завдання, об'єкти та суб'єкти, основні структурні складові (рис. 2).

Основна мета механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю полягає у здійсненні державного контролю за ефективністю витрачання бюджетних коштів, які надані для фінансування діяльності закладів вищої освіти.

Об'єктами запропонованого механізму виступають заклади вищої освіти України III-IV рівнів акредитації.

Механізм державного управління зкладами вищої освіти інструментами фінансового контролю						
Мета: державний контроль за ефективністю витрачання бюджетних коштів, які надані для фінансування діяльності закладів вищої освіти						
Об'єкти:						
Заклади вищої освіти України III-IV рівнів акредитації						
Суб'єкти:						
Кабінет Міністрів України						
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	Міністерство фінансів України	Міністерство освіти і науки України	Рахункова плата України	Державна аудиторська служба України	Державна служба статистики України	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
Структура механізму державного управління зкладами вищої освіти інструментами фінансового контролю						
Механізм оцінювання результатів наукової діяльності закладів вищої освіти			Механізм фінансового контролю за розподілом бюджетних коштів в залежності від результатів наукової діяльності закладу вищої освіти			

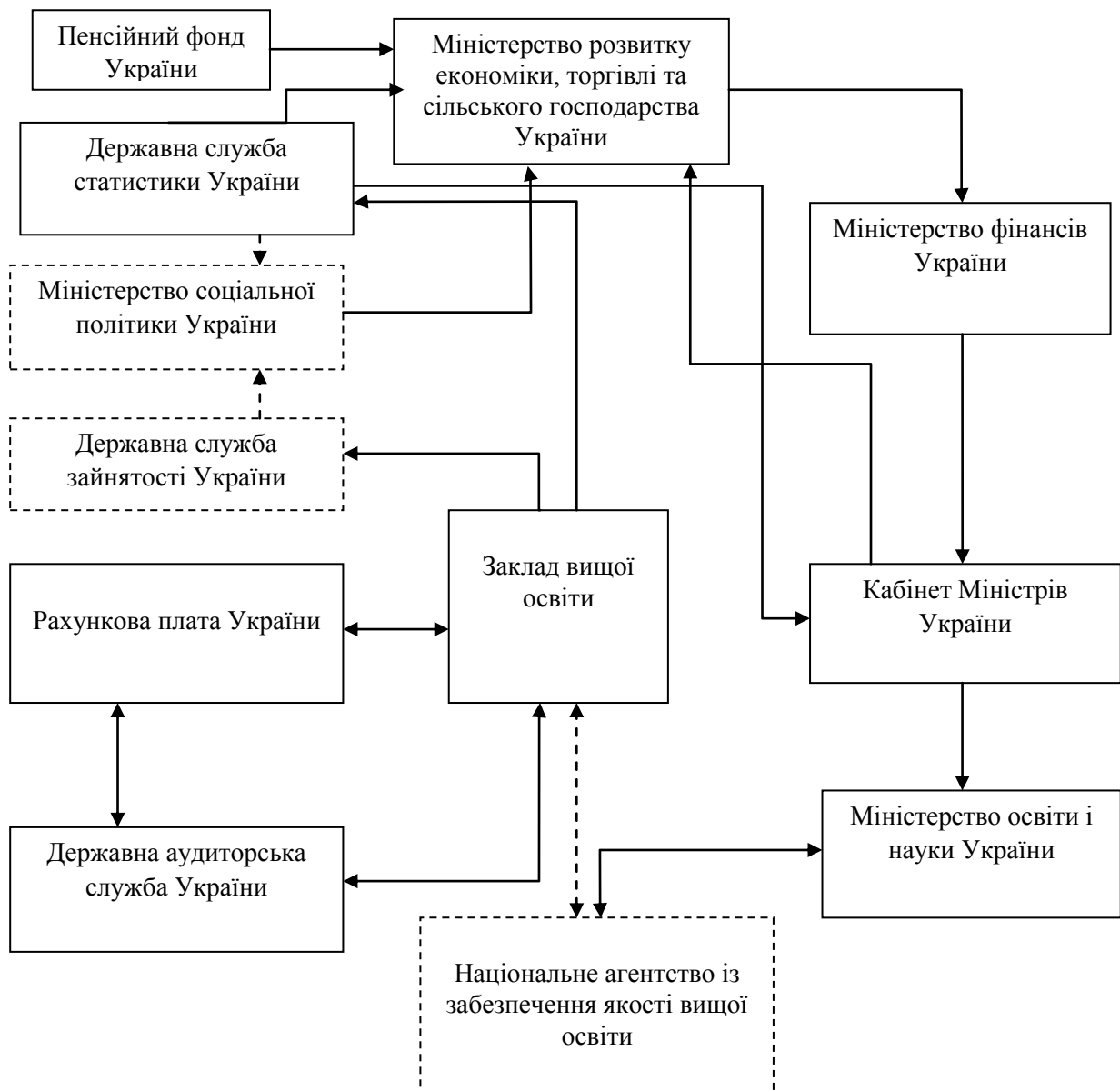
Рис. 2. Механізм державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю

Джерело: розроблено автором (з урахуванням змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2019 року № 829)

Основними суб'єктами механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю, виступають:

- Кабінет Міністрів України, в т.ч. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів України, Міністерство освіти і науки України;
- Пенсійний фонд України;
- Рахункова плата України;
- Державна аудиторська служба України;
- Державна служба статистики України;
- Державна служба зайнятості України;
- Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Взаємодія між зазначеними суб'єктами механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю представлена на рис. 3.

Рис. 3. Взаємодія між суб'єктами механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю

Джерело: розроблено автором

Зокрема, пунктиром на рис. 3 позначені органи державної влади та управління, які наразі не приймають участь у державному правлінні закладами вищої освіти в питанні фінансового контролю за розподілом та використанням бюджетних коштів на підготовку студентів.

Поряд з цим ці органи відіграють провідну роль щодо визначенні потреб держави при формуванні обсягів державного замовлення на підготовку фахівців та, відповідно, належного фінансового забезпечення цієї підготовки.

Розглянемо, взаємодію між суб'єктами механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю більш докладніше.

Так, *Державна служба статистики України* – є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері статистики, подає дані Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського

господарства України для формування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці.

При цьому, *заклад вищої освіти* повинен щорічно звітуватись про кількість випускників не лише перед Державною службою статистики, а й перед Державною службою зайнятості, що дозволить з'ясувати фактичний стан працевлаштування випускників та реальну потребу у фахівцях з кожного напрямку підготовки студентів у закладах вищої освіти, що дозволить здійснювати коригування обсягів державного замовлення на наступний навчальний рік.

На підставі отриманої інформації Державна служба зайнятості України буде повідомляти Міністерство соціальної політики України про потребу у фахівцях з кожної спеціальності в цілому по Україні та по окремих регіонах, а останнє – інформувати про стан ринку праці *Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*.

Вважаємо, що аналіз та прогнозування ринку праці повинні стати обов'язковими для того, щоб на їх основі була розроблена відповідна методика формування державного замовлення на наступні навчальні роки.

Не менш важливою також є інформація *Пенсійного фонду України* про кількість осіб, які щорічно виходять на пенсію та/або залишаються працювати, що впливає на кількість вільних робочих місць для молоді, та повинно враховуватись при формуванні державного замовлення.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – на основі отриманої інформації забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного замовлення.

Зокрема формування державного замовлення здійснюється за поданням державних замовників, як приклад МОН, з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків Державного бюджету України на зазначені цілі. При цьому, середньостроковий прогноз потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці складається Мінекономіки на підставі даних, наданих Державною службою статистики, з урахуванням пропозицій інших центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської міської державної адміністрації, Національної академії наук України, галузевих національних академій наук, інших бюджетних установ, спільним представницьким органом всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань, а також спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України визначає зведені проектні обсяги державного замовлення, подає їх Міністерству фінансів України для включення їх до проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік.

Фактично, як засвідчили дані Звіту про результати аналізу формування, розміщення і виконання державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, затвердженого рішенням Рахункової палати від 11 серпня 2015 року № 1-5, процес формування державного замовлення зведено до узагальнення отриманих пропозицій, а формування замовлення здійснюється

лише на підставі даних навчальних закладів щодо обсягів їх підготовки за минулі роки без урахування потреб ринку праці, без вивчення потреб державного сектору народного господарства, даних служби зайнятості.

У тримісячний строк з дня набрання чинності Закону України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік надає Кабінету Міністрів України на затвердження проєкт рішення про затвердження державного замовлення.

Міністерство фінансів України - включає зведені проєктні обсяги державного замовлення до проєкту Закону України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік.

Кабінет Міністрів України затверджує постанову про обсяги державного замовлення на відповідний рік та за поданням Мінекономіки вносить упродовж року відповідні коригування до нього.

Міністерство освіти і науки України з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці, доведеного до МОН Мінекономіки, та обсягів видатків Державного бюджету України, сформованого за проєктними обсягами державного замовлення, на зазначені цілі подає Мінекономіки потребу у підготовці фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

Пропозиції до проєкту державного замовлення подаються на наступний за плановим рік та наступні два бюджетні періоди у натуральному та вартісному виразах відповідно до затверджених критеріїв у розрізі освітньо-кваліфікаційних рівнів, галузей знань і спеціальностей з урахуванням середньострокового прогнозу.

МОН здійснює розміщення державного замовлення на конкурсних засадах за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти.

Наразі, як свідчать дані заходів державного фінансового контролю, проведених Рахунковою палатою України та Державною аудиторською службою України, відбір виконавців державного замовлення здійснюється формально. Тобто фактично наразі замість підготовки фахівців у яких є реальна потреба на ринку праці здійснюється фактичне утримання навчальних закладів.

У зв'язку з цим, запропоновано, щоб *Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти* перевіряло вищі, професійно-технічні навчальні заклади, заклади післядипломної освіти, наукові установи державної та комунальної форми власності, які пройшли конкурсний відбір та з якими укладено державний контракт на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за державним замовленням, на відповідність їх освітньої діяльності чинному законодавству України.

Для реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю необхідно вдосконалити відповідне нормативно-правове забезпечення.

Зокрема, наразі потребують доповнення такі основні нормативно-правові акти як:

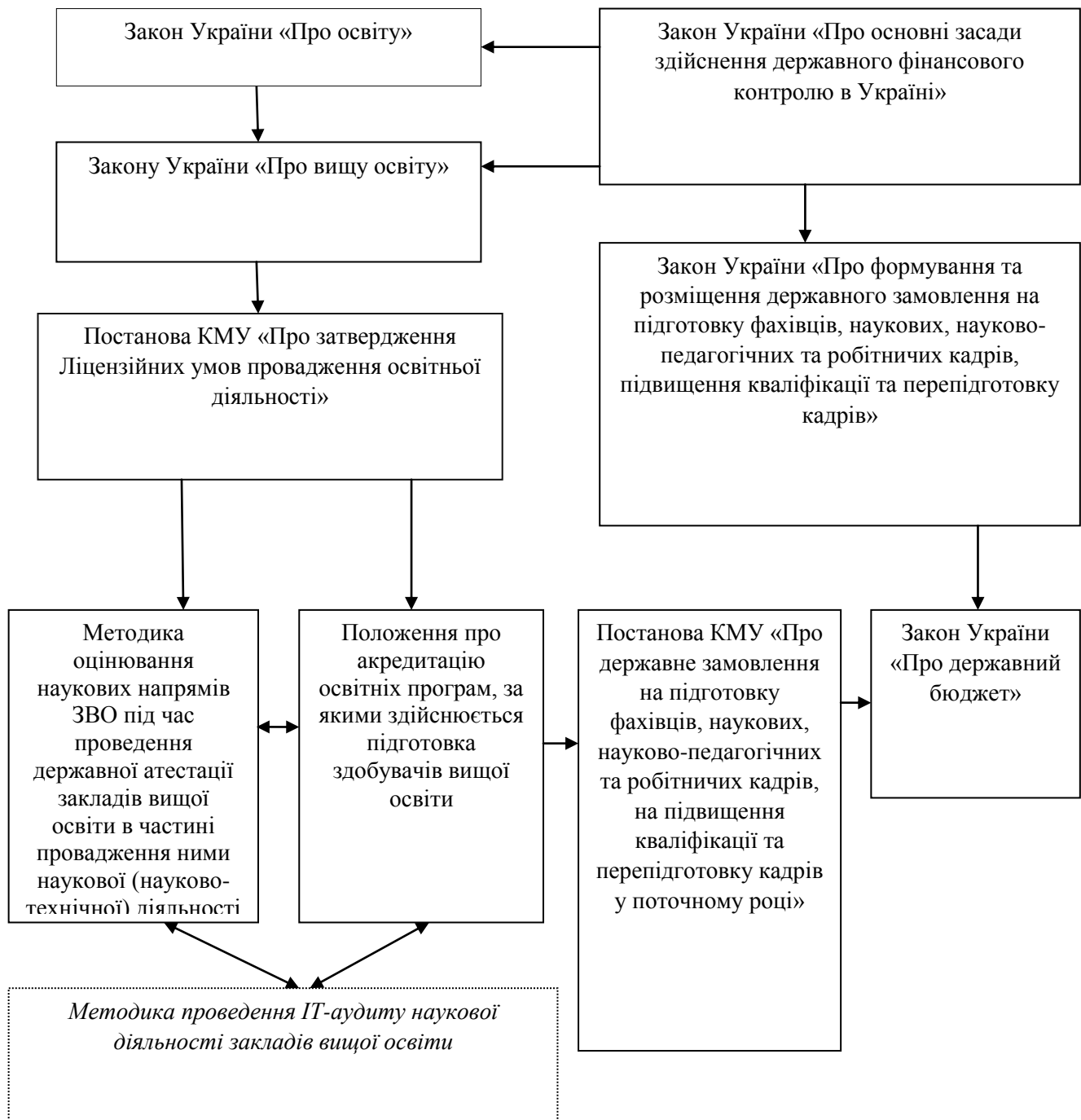
- Закон України «Про освіту»[2];
- Закону України «Вищу освіту» [3];
- Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [4];
- Закон України «Про державний бюджет України»;
- Закон України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» [5];
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [6];
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» [7];
- Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [8];
- Порядок проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності [9];
- Методика оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності [10] (Додаток А).

Крім того, наразі виникла потреба в розробленні Методики проведення ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти (Додаток Б).

На рис. 4 запропоновано напрями встановлення взаємозв'язку між зазначеними нормативними актами України з питань державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю.

На рис. 4 пунктиром позначено авторську методику проведення ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти, яка може бути використана як працівниками МОН під час ліцензування закладів вищої освіти, працівниками НАЗЯВО під час акредитації навчальних закладів в цілому та окремих освітніх програм, а також Державною аудиторською службою України при здійсненні фінансового контролю за ефективним використанням бюджетних коштів на підготовку фахівців для національної економіки.

Рис. 4. Напрями встановлення взаємозв'язку між нормативними актами України з питань державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю

Джерело: розроблено автором

У зазначених документах запропоновано запровадити низку регуляторних норм, а саме (додатки А-В):

- доповнено перелік функцій Кабінету Міністрів України у сфері вищої освіти; уточнено коло суб'єктів державного управління закладами вищої освіти;
- доповнено перелік повноважень Державної аудиторської служби України щодо державного управління закладами вищої освіти;
- доопрацьовано види державного фінансово контролю та аудиту;

- запропоновано авторське визначення поняття «ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти»;
- встановлено коло суб'єктів ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти;
- уточнено перелік та джерела інформації, необхідної для формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;
- удосконалено перелік інформації, що подається до МОН закладами вищої освіти в якості самоаналізу при проходженні державної атестації в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності;
- запропоновано зміни до критеріїв, за якими буде проводитись державна атестація з урахуванням завдань закладів вищої освіти;
- доопрацьовано перелік показників, за якими проводиться оцінювання наукової діяльності закладів вищої освіти;
- розроблено матрицю взаємозв'язку між результатами наукової атестації закладів вищої освіти та кількістю бюджетних місць, що будуть виділятися за окремим напрямом підготовки (спеціальністю) та в цілому.

Авторські пропозиції щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів з питань державного управління закладами вищої освіти схематично відображено у табл. 1.

Основними інструментами, які може використовувати Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти для такої перевірки є оцінювання результатів наукової діяльності на основі даних самоаналізу та шляхом проведення ІТ-аудиту. Результати проведеної перевірки стануть підставами для формування державного замовлення на підготовку студентів закладами вищої освіти.

Напрямами реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю мають бути:

- систематизація критеріїв для оцінювання результатів наукової діяльності закладів вищої освіти;
- порівняння їх з вимогами до ліцензування (акредитації) освітньої діяльності закладів вищої освіти;
- встановлення критеріїв для формування замовлень на отримання бюджетних місць;
- встановлення взаємозв'язку між критеріями для оцінювання результатів наукової діяльності та розподілом бюджетних коштів;
- надання бюджетних місць лише тим закладам вищої освіти, які здійснюють наукові дослідження на встановленому рівні.

Використовуючи ієрархічний підхід, напрями реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю представлені на рис. 5 [10].

Таблиця 1

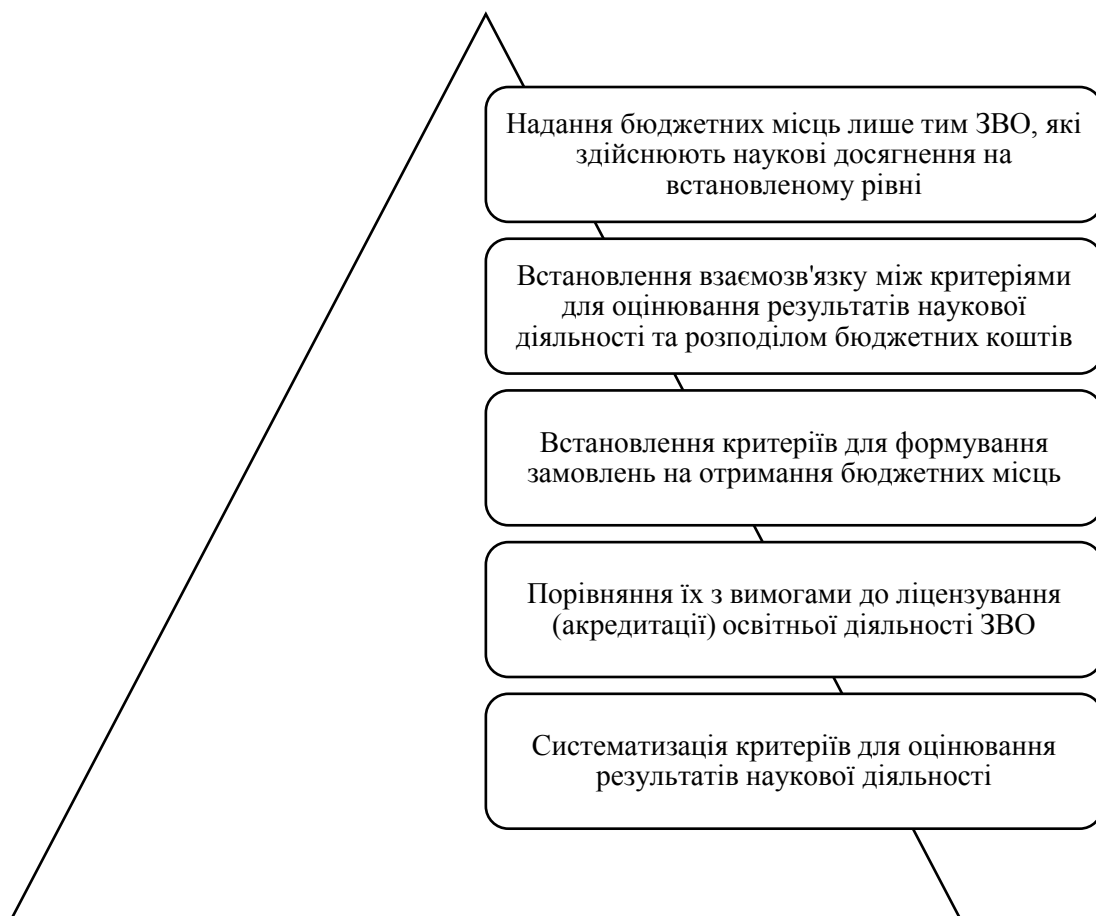
Основні пропозиції щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів з питань державного управління закладами вищої освіти

Назва нормативно-правового акту	Сутність запропонованих змін та доповнень
Закон України «Про освіту»	доповнено перелік функцій Кабінету міністрів України у сфері вищої освіти уточнено коло суб'єктів державного управління ЗВО
Закон України «Вищу освіту»	
Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»	доповнено перелік повноважень Державної аудиторської служби України щодо державного управління закладами вищої освіти; доопрацьовано види державного фінансово контролю та аудиту
Закон України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів»	уточнено перелік та джерела інформації, необхідної для формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»	запропоновано авторське визначення поняття «ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти»; встановлено коло суб'єктів ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти
Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти	
Методика проведення ІТ-аудиту наукової діяльності закладів вищої освіти	
Методика оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності	удосконалено перелік інформації, що подається до МОН закладами вищої освіти в якості самоаналізу при проходженні державної атестації в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності; запропоновано зміни до критеріїв, за якими буде проводитись державна атестація з урахуванням завдань закладів вищої освіти; доопрацьовано перелік показників, за якими проводиться оцінювання наукової діяльності закладів вищої освіти
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів»	розроблено матрицю взаємозв'язку між результатами наукової атестації закладів вищої освіти та кількістю бюджетних місць, що будуть виділятися за окремим напрямом підготовки (спеціальністю) та в цілому

Джерело: розроблено автором

Запропоновані напрями реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю сприятимуть більш ефективному розподілу та використанню бюджетних коштів на

підготовку здобувачів вищої освіти, а також підвищенню рівня наукових досліджень освітніх установ України.

Рис. 5. Основні напрями реалізації механізму державного управління закладами вищої освіти інструментами фінансового контролю

Джерело: складено автором

Таким чином, впровадження нового концептуального підходу до визначення інструментів фінансового контролю сприятиме не лише реформуванню системи оцінки закладів вищої освіти, а й дозволить вдосконалити механізм державного управління системою вищої освіти в цілому.

Література:

1. Гребень С. Є. Світовий досвід організації державного фінансового контролю: основні аспекти та їх адаптація до України. *Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком* : матеріали XI Регіональної науково-практичної конференції за міжнародною участю. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. с. 213-216.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-19 (поточна редакція). № 38-39. URL : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

4. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 16.10.2012 № 5463-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

5. Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів : Закон України від 20.11.2012 № 5944-VI–Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5499-17>.

6. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.

7. Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів: постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2013-%D0%BF>.

8. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>.

9. Порядок проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 652. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652-2018-%25D0%25BF>.

10. Методика оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2019 року № 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-19>.